

**Advies van het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding
aan de Europese Commissie inzake
een gedeelde visie voor hoogwaardige en effectieve leerlingplaatsen en vormen van
werkpleklers**

2 december 2016

1) INLEIDING

Leerlingplaatsen en andere vormen van werkpleklers zijn een springplank naar werk en actief burgerschap; ze vergroten de inzetbaarheid en werkgelegenheidsvooruitzichten van personen door hun vaardigheden en competenties bij te brengen die zij op de arbeidsmarkt nodig zullen hebben en door hun persoonlijke ontwikkeling te ondersteunen. In lidstaten met goed ontwikkelde leerlingstelsels in het kader van beroepsopleiding, waar daarnaast sprake is van een aantal gunstige factoren zoals een sterk economisch en industrieel weefsel en goed gecoördineerde onderwijs-, opleidings- en arbeidsmarktstructuren, is de werkloosheid onder jongeren meestal laag; ook hebben deze lidstaten vaak zeer concurrerende economieën. Gedeelde verantwoordelijkheid is een essentieel aspect van leerlingplaatsen en werkpleklers.

In 2012 heeft de Raad een aanbeveling goedgekeurd tot invoering van een jongerengarantie¹, die ervoor moet zorgen dat alle jongeren tot 25 jaar binnen vier maanden na het verlaten van hun formele opleiding of na hun werkloosheidsaanvraag een degelijke werkaanbieding, verdere scholing, een leerlingplaats of een stage krijgen. Zoals voorzitter Juncker opmerkte in zijn toespraak over de Staat van de Unie in 2016, hebben 9 miljoen jongeren inmiddels een aanbod ontvangen dat betrekking heeft op een van deze vier elementen. Daarnaast is via het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief met 6,4 miljard euro aan financiële middelen voor de allereerste keer directe, gerichte steun verleend aan jongeren die geen werk hebben en geen onderwijs of opleiding volgen (NEET's) en die wonen in regio's met een hoge jeugdwerkloosheid.

In juli 2013 is de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen opgericht, waarmee de Europese Commissie, lidstaten en de Europese sociale partners zich ertoe hebben verbonden de kwaliteit, het aanbod en de aantrekkelijkheid van leerlingplaatsen te verbeteren. De EVA-landen en de kandidaat-lidstaten hebben zich ook bij het initiatief gevoegd. Deze gezamenlijke acties hebben er, samen met de verbeterde macro-economische omstandigheden en structurele hervormingen, aan bijgedragen dat de werkloosheid onder jongeren in de EU sinds de start van het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief met 1,4 miljoen personen is gedaald².

In mei 2016 hebben de Europese sociale partners hun respectieve projecten met betrekking tot een voorstel voor een Europees kwaliteitskader voor leerlingplaatsen³ en tot de kosteneffectiviteit van leerlingstelsels⁴ afgerond en overeenstemming bereikt over een gezamenlijke verklaring "**Naar een gedeelde visie voor leerlingplaatsen**"⁵. In deze gezamenlijke verklaring wordt opgeroepen tot een tripartiet advies van werkgevers, vakbonden en lidstaten om de kwaliteit en kosteneffectiviteit van leerlingplaatsen in Europa te verbeteren. Dit advies zal als input dienen voor de vervolgstappen van de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen en bijdragen aan de uitvoering van de in 2015 in Riga geformuleerde doelstellingen voor de middellange termijn: **het bevorderen van werkpleklers, met bijzondere aandacht voor leerlingplaatsen**⁶.

De nieuwe vaardighedenagenda voor Europa⁷, die op 10 juni door de Europese Commissie is gelanceerd, heeft als doel te garanderen dat mensen van jongs af aan en hun hele leven lang een breed scala aan vaardigheden ontwikkelen, zodat zij betere vooruitzichten hebben op werk en

¹ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426(01)&from=EN)

² [Mededeling: Drie jaar jongerengarantie en jongerenwerkgelegenheidsinitiatief, COM \(2016\),
http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1477901398883&uri=CELEX%3A52016DC0646](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1477901398883&uri=CELEX%3A52016DC0646)

³ <https://www.etuc.org/publications/european-quality-framework-apprenticeships#V8ku3-nynor>

⁴ <https://www.businesseurope.eu/publications/cost-effectiveness-apprenticeship-schemes-making-case-apprenticeships>

⁵ https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/social/apprenticeship_joint_statement_30may.pdf

⁶ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN>

volledig aan de maatschappij kunnen deelnemen, het concurrentievermogen wordt versterkt en groei wordt gestimuleerd. Zoals in de nieuwe vaardighedenagenda wordt benadrukt, maken goed functionerende leerlingplaatsen en andere vormen van werkpleklers de overgang van school naar werk gemakkelijker door de inzetbaarheid van leerlingen te verbeteren en ervoor te zorgen dat zij de vaardigheden verwerven die zij nodig zullen hebben op de arbeidsmarkt. Leerlingplaatsen bieden ook voordelen voor bedrijven en de maatschappij in brede zin.

Op 14 september is de tussentijdse evaluatie van het meerjarig financieel kader van de EU bekendgemaakt waarin wordt voorgesteld tussen 2017 en 2020 1 miljard euro extra toe te wijzen aan het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief. Tijdens hun bijeenkomst op 16 september bespraken de 27 staatshoofden en regeringsleiders van de EU ook de behoefte aan extra maatregelen om de jeugdwerkloosheid terug te dringen; zij hebben zich opnieuw over dit onderwerp gebogen tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad op 1 december 2016.

Op 25 oktober 2016 heeft de Europese Commissie haar werkprogramma voor 2017 bekendgemaakt, waarin opvolging wordt gegeven aan de vaardighedenagenda in de vorm van initiatieven die tot doel hebben het onderwijs te moderniseren, de kwaliteit van leerlingplaatsen te verbeteren (met inbegrip van een voorstel voor een kwaliteitskader voor leerlingplaatsen), de mobiliteit van leerlingen verder te vergroten en de vorderingen van jongeren op de arbeidsmarkt te volgen nadat zij hun academische of beroepsopleiding hebben afgerond.

Met het oog op deze ontwikkelingen, moet dit advies helpen bij het vormgeven van beleid en acties op Europees en nationaal niveau om het aanbod, de kwaliteit en de effectiviteit van leerlingplaatsen in Europa verder te ontwikkelen en te verbeteren.

2) DOELSTELLINGEN

De hervorming en invoering van hoogwaardige en effectieve leerlingplaatsen en vormen van werkpleklers versnellen

Ondanks de inspanningen van overheden, sociale partners en andere belanghebbenden is het nog steeds nodig de hervormingen en het effectief beschikbaar maken van hoogwaardige en effectieve **leerlingplaatsen** te versnellen. Het aanbod en de kwaliteit van leerlingplaatsen is vaak nog ontoereikend en beroepsopleiding en -opleiding en leerlingplaatsen worden door jongeren, hun ouders en de maatschappij in het algemeen vaak gezien als een tweede keus. Ook moeten er verdere ontwikkelingen plaatsvinden in voorbereiding op een nieuwe Europese onderwijs- en opleidingsstrategie en het volgend meerjarig financieel kader voor de periode na 2020.

De coördinatie en ondersteuning van de acties van verschillende belanghebbenden verbeteren

Ondanks de inspanningen van de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen en de verscheidenheid aan initiatieven en acties op lokaal, regionaal, nationaal, Europees en internationaal niveau en binnen de sectoren, bestaat er nog steeds een dringende noodzaak om meer kennis te delen, te netwerken en samen te werken, met onder meer meer transparantie omtrent de kwaliteit en het aanbod van leerlingplaatsen.

3) EEN GEDEELDE VISIE

In dit advies wordt aandacht besteed aan gebieden waar verdere maatregelen nodig zijn om een *gedeelde visie voor hoogwaardige en effectieve leerlingplaatsen en vormen van werkpleklers* mogelijk te maken.

Het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding nodigt de Commissie uit een voorstel in te dienen met betrekking tot de volgende activiteiten:

- i. Opvolging geven aan haar voornemen om een voorstel te formuleren inzake een kwaliteitskader voor leerlingplaatsen, zoals aangekondigd in het werkprogramma van de Commissie voor 2017, hierbij rekening houdend met dit advies.

- ii. Op basis van empirische gegevens en onderzoek⁸ de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen verder ontwikkelen en uitdagingen zoals de betrokkenheid van werkgevers en kosteneffectiviteit, digitalisering, integratie van migranten, innovatie, ondernemerschap en hoger beroepsonderwijs en -opleiding⁹, indien van toepassing, aanpakken.
- iii. Een reeks ondersteunende diensten ontwikkelen voor kennisdeling¹⁰, netwerkvorming en samenwerking, om hervormingen op nationaal niveau op het gebied van leerlingplaatsen en werkplekieren waar nodig te ondersteunen, onder meer door het faciliteren van advies van deskundigen, benchlearning¹¹, de vorming van clusters en samenwerking tussen landen, sociale partners en andere belanghebbenden in overeenstemming met de bestaande beleidskaders van de EU en de conclusies van Riga. Parallel aan deze activiteiten zouden landenbezoeken voor deskundigen op hetzelfde vakgebied kunnen worden georganiseerd.
- iv. Opvolging geven aan de hervormingen op het gebied van leerlingplaatsen en werkplekieren en zorgen voor een sterke band tussen de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen en verwante Europese initiatieven zoals de conclusies van Riga, de jongerengarantie, het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief en andere relevante initiatieven in het kader van de vaardighedenagenda van de EU.
- v. De aantrekkelijkheid en het imago van beroepsonderwijs en -opleiding en leerlingplaatsen verbeteren door hoogwaardige leerlingplaatsen te creëren en de voordelen voor leerlingen, bedrijven en de maatschappij te promoten, door middel van regelmatige initiatieven waarbij alle relevante belanghebbenden op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau worden betrokken (bijvoorbeeld een Europese week van beroepsvaardigheden).
- vi. De samenwerking op het gebied van beleid en acties met betrekking tot leerlingplaatsen tussen de Europese instellingen en agentschappen (Cedefop en ETF) en internationale organisaties en netwerken (zoals UNESCO, OESO, IAO, EuroSkills/WorldSkills, de Wereldbank, Global Apprenticeships Network) intensiveren.
- vii. De mogelijkheid onderzoeken van door de EU gefinancierde ondersteuning van uitwisselingsprogramma's voor leerlingplaatsen/werkplekieren met derde landen.

Het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding nodigt de lidstaten en sociale partners uit verder te werken aan de volgende kwesties:

- viii. Actoren betrekken bij concrete acties op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Dit betreft onder andere het faciliteren van vraaggestuurde "**nationale partnerschappen voor leerlingplaatsen en werkplekieren**", waarbij alle relevante besluitvormers bij ministeries, sociale partners, aanbieders van onderwijs en opleiding, bemiddelende instanties (kamers van koophandel en nijverheid, beroeps- en sectorale organisaties) en andere belanghebbenden worden betrokken.
- ix. Verdere vorderingen maken wat betreft de vaststelling van een gepast **kader** waarin de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van elke betrokken partij, met inbegrip van de actieve deelname van sociale partners, duidelijk worden geformuleerd en kunnen worden afgedwongen¹². De uitstippeling van **onderwijstrajecten met lage overgangsdrempels** (met inbegrip van de erkenning van kwalificaties) tussen onderwijssectoren ondersteunen, en in het bijzonder leerlingen in het hoger secundair onderwijs ondersteunen om verder te

⁸ In het bijzonder de studie van de Commissie inzake de "European Alliance for Apprenticeships - Assessment of progress and planning the future" en de Cedefop-studies over leerlingplaatsen (grensoverschrijdend overzicht van leerlingplaatsen in Europa, thematische landenevaluaties met betrekking tot leerlingplaatsen, governance en financiering van leerlingplaatsen enz.); zie ook <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/apprenticeships-work-based-learning>

⁹ Opvolging geven aan de conclusies van Riga en de aanbevelingen van de "Study on higher Vocational Education and Training in the EU", COM 2016; <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7893&type=2&furtherPubs=yes>

¹⁰ Met inbegrip van ondersteuning voor een effectief gebruik van de bestaande instrumenten (bv. de digitale toolbox, de IAO-toolbox en de toolkit voor leren op de werkplek).

¹¹ http://www.pesboard.eu/EN/pesboard/Benchlearning/benchlearning_node.html

¹² Zoals overeengekomen in de verklaring van de Raad over een Europese Alliantie voor leerlingplaatsen. Zie <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=NL&f=ST%2014986%202013%20INIT>

studeren in het tertiair onderwijs.

- x. Zorgen voor adequate structuren en maatregelen voor financiële en niet-financiële ondersteuning en, indien gepast, voor een aanpak waarbij ondernemingen en overheidsinstanties kosten delen om bedrijven, en in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), te motiveren om hoogwaardige en effectieve leerlingplaatsen aan te bieden.
- xi. De ontwikkeling van partnerschappen tussen en met sociale partners en andere relevante belanghebbenden stimuleren om te zorgen voor een gestructureerde, constante dialoog en transparant bestuur op het gebied van het ontwerp, de kwaliteitsborging, de uitvoering en de beoordeling van leerlingplaatsen en werkplekieren, in overeenstemming met het nationale kader.
- xii. Sectoren betrekken, waaronder de sectorale sociale partners en organisaties, in overeenstemming met de nationale prioriteiten.
- xiii. De kwaliteit van het onderwijs en van de opleiding op de werkplek in beroepsopleiding- en opleiding (en hun onderlinge samenwerking) verbeteren.
- xiv. De mobiliteit van leerlingen in het kader van programma's voor leerlingplaatsen mogelijk maken zodat de mobiliteit van leerlingen binnen Europa wordt vergroot, en hiervoor aanvullend financiële en niet-financiële ondersteuning bieden.
- xv. Loopbaanbegeleiding verbeteren en leerlingstelsels bevorderen door middel van voorlichtingscampagnes die gericht zijn op jongeren, hun ouders, lerende volwassenen, aanbieders van onderwijs en opleiding, werkgevers en openbare diensten voor arbeidsvoorziening, en waarin de voordelen van leerlingplaatsen voor werkgevers en lerenden worden toegelicht.
- xvi. De elementen op het gebied van leerlingplaatsen en de partnerschapsaanpak verder ontwikkelen, zoals in de bijlage wordt voorgesteld.
- xvii. Met de sociale partners van de verschillende sectoren mogelijke strategieën bespreken om het aanbod te versterken en uit te breiden naar een groter aantal beroepen, in het bijzonder in de sectoren die hebben bijgedragen aan de projecten van Europese sociale partners, de sectoren die in kaart zijn gebracht in de vaardighedenagenda of die reeds hebben deelgenomen aan sectorale raden voor vaardigheden.

4) FOLLOW-UPACTIE

Het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding nodigt het voorzitterschap van de Raad en de Commissie uit ervoor te zorgen dat er bij de besprekingen over het jongerenbeleid, waaronder het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief tijdens de Europese Raad van december 2016, volledig rekening wordt gehouden met de mogelijkheden die leerlingplaatsen bieden om de jeugdwerkloosheid terug te dringen.

Het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding roept toekomstige voorzitterschappen van de Raad ook op de lidstaten ertoe aan te zetten hun beloften en toezeggingen naar aanleiding van de verklaring van de Raad uit 2013¹³ te hernieuwen en uit te breiden.

---

¹³ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=NL&f=ST%2014986%202013%20INIT>

BIJLAGE:

Elementen op het gebied van leerlingplaatsen en de partnerschapsaanpak

Gebaseerd op de gezamenlijke verklaring van de sociale partners van 30 mei 2016 en elementen van de verklaring van de Raad van 2013 over een Europese Alliantie voor leerlingplaatsen

ELEMENTEN OP HET GEBIED VAN LEERLINGPLAATSEN

1. Voor leerlingstelsels is een duidelijk en passend nationaal regelgevingskader nodig en deze stelsels zijn afhankelijk van de capaciteit van bedrijven om opleidingsplaatsen (en werkgelegenheid) voor leerlingen te creëren.
2. Hoogwaardige leerlingplaatsen vergroten niet alleen de inzetbaarheid en werkgelegenheidsvooruitzichten van personen door hun de vaardigheden en competenties bij te brengen die zij nodig zullen hebben op de arbeidsmarkt, maar zijn ook gunstig voor de persoonlijke ontwikkeling en resulteren in een erkende kwalificatie.
3. Er zouden leerlingplaatsen beschikbaar moeten zijn voor een breder scala aan sectoren en beroepen. De aantrekkelijkheid en het aanbod van leerlingplaatsen moeten met name worden uitgebreid buiten de sectoren die traditioneel met leerlingplaatsen worden geassocieerd. Het aanbieden van leerlingplaatsen voor een breder gamma van beroepen zou eraan bijdragen dat de inzetbaarheid en werkgelegenheidsvooruitzichten voor allen zouden verbeteren.
4. De status van leerlingen verschilt per land en wordt bepaald door wetgeving en/of nationale stelsels van arbeidsverhoudingen en door onderwijs- en opleidingspraktijken. Voor elke leerlingplaats moet in het contract duidelijk worden omschreven wat de rechten en plichten van de werkgever en de leerling zijn wat betreft arbeidsomstandigheden en opleiding, waaronder, waar nodig, de manier waarop de sociale zekerheid van de leerling is geregeld.
5. Een aanzienlijk deel van de opleidingstijd van de leerling moet op de werkplek worden doorgebracht. Indien de opleidingstijd voor een groot deel bestaat uit leren en opleiding op de werkplek, zouden specifieke praktijkvaardigheden worden aangevuld met bredere, transversale en overdraagbare vaardigheden waardoor de deelnemers zich na afronding van de praktijkstage aan veranderingen kunnen aanpassen.
6. Leerlingen moeten een betaling of vergoeding ontvangen die overeenkomt met het niveau dat in een bepaalde nationale context op hen van toepassing is en, in voorkomend geval, in overeenstemming is met de nationale of sectoriële minimumvereisten of collectieve arbeidsovereenkomsten. Er moet ook worden gezorgd voor engagement van de leerlingen in lijn met de voordelen die leerlingplaatsen hun bieden in de vorm van toekomstige kwalificaties en kansen op de arbeidsmarkt.
7. Het is belangrijk dat leerlingplaatsen zo worden opgezet dat ze voor een bedrijf kosteneffectief zijn en dat de investering rendement oplevert, zodat het aanbod van leerlingplaatsen wordt aangemoedigd en bevorderd.
8. Een aanpak waarbij bedrijven en overheidsinstanties de kosten delen, kan gunstig zijn voor het aanbod aan leerlingplaatsen en zorgen voor passende voorwaarden voor de leerlingen. In leerlingstelsels die goed functioneren, verdienen bedrijven hun investeringen mettertijd terug in de vorm van vaardigheden die beter op hun behoeften aansluiten en dankzij de gedeeltelijke productiviteit van leerlingen tijdens de opleiding.
9. Kmo's, met inbegrip van micro-ondernemingen, zijn belangrijke aanbieders van leerlingplaatsen. Om het leerlingstelsel bij kmo's te bevorderen, moeten deze ondernemingen adequate externe ondersteuning aangeboden krijgen op het gebied van opleiding, werving en beheer, zodat het rendement op hun investering hoger is.
10. Met de grotere betrokkenheid van sociale partners en aanbieders van beroepsonderwijs- en

opleiding moeten diensten voor loopbaanadvies beter duidelijk maken in welk opzicht leerlingplaatsen gunstig kunnen zijn voor het bevorderen van de inzetbaarheid en loopbaanontwikkeling. Dergelijke ondersteunende diensten zijn ook tijdens de duur van de leerlingplaats noodzakelijk.

11. Docenten, opleiders en mentoren op scholen en in bedrijven moeten gepaste ondersteuning krijgen en hun vaardigheden en competenties kunnen actualiseren om leerlingen te begeleiden in overeenstemming met de laatste onderwijs- en opleidingsmethoden en de behoeften van de arbeidsmarkt.
12. Het is belangrijk dat leerlingplaatsen ook worden aangeboden na beroepsonderwijs en -opleiding op secundair niveau, onder meer door leerlingstelsels en de beginselen van duaal leren in te voeren voor verschillende soorten en niveaus van onderwijstrajecten, in het bijzonder in hoger beroepsonderwijs en -opleiding en in het universitair onderwijs, indien van toepassing.

PARTNERSCHAPSAANPAK

13. Partnerschappen zijn onontbeerlijk voor kwaliteitsvol beroepsonderwijs en -opleiding en hoogwaardige leerlingplaatsen die relevante leerresultaten opleveren.
14. Om tegemoet te komen aan de behoeften van zowel de arbeidsmarkt als de leerlingen moeten leerlingstelsels worden beheerd op een manier die ervoor zorgt dat er voldoende rekening wordt gehouden met de vaardigheden waarnaar op de arbeidsmarkt vraag bestaat.
15. Dit betekent dat sociale partners, in overeenstemming met de nationale stelsels van arbeidsverhoudingen en onderwijs- en opleidingspraktijken, nauw moeten worden betrokken bij het ontwerp, het beheer en de uitvoering van leerlingstelsels.
16. Ook zijn er, waar nodig, partnerschappen nodig met andere relevante belanghebbenden zoals bemiddelende instanties (kamers van koophandel en nijverheid, beroeps- en sectorale organisaties), aanbieders van onderwijs en opleiding, jongeren- en studentenorganisaties en lokale, regionale en nationale overheden.